המוציא שיעור כדי לגבל בו את המים מים כדי לעשות פי סר כן נגס בתוספתא וכן גרס רש"י ולכך גירסת שיעור כדי לגבל בו את המים כשיעור מים הנעשה מרציפים שופכין לבל לספרים הנרסי שיעור כדי לגבל בו מים לעשות פי סר של טרפי זהב קצה דאמר למיל לין לחם טורח לגבל מים כדי לעשות פי טר ויש לפרש למיירי במים שהוא מגולל ככר ואמר הגיבול טופלין בו שיעור כדי לתקו:

שהגיעו לפירקן ולא הגיעו פירוש בסמוך לפירקן שקרובות להגמר ושוות כדי ליפות ולגלן עצמן כדלמרינן בפרק חע"פ (כתובות דף נב:) הכולה לגבן לחם בהו יעקוה תלג ויתכלילה לפרוחין סמוך לפירקן: שייך לקמן פפ.

למימרא דשיעורו דר' יהודה נפיש- ותמ"ג דמסכתן תרווד שהוא גדול הרבה כדאמר בפרק כ"ג (דף נ:) נבי מלא תרווד רקב כמה שיעורו חזקיה אמר מלא פיסת יד ור' יוחנן אמר מלא תפניו החם ולתי מיירי בתרווד גדול כדתנן במסכת כלים בפ' י"ו (משנה יב) אלמר מידה גסה מלא תרווד רקב כמלא תרווד גדול של רופאים אבל הכא להולמת שכח מידי דתקיב כעיקון תרווד קטן תשוב הוא הרבה (ר"ח) ואף סלקא דעתך שהוא חף גל שהוא גדול ומשני בחפי פומחת שהן קטנים:

הא דר' יהודה (דרבן אחרי אלעזר קטנה)

זומא מדרבן ונפיש מדרבי נחמיה מיתיבי [א"ר נראין דברי רבי יהודה בחבוט ודברי רבי נחמיה בביצית (*ביסית)] ואי ס"ד צידעא ובת צידעא, אידי ואידי חבוט? אלא אמר רבי יצחק אמרי בי רבי אמי, אאנדריפא מתקיף להרב כהנא וכי אדם עושה מעותיו אנפרות אלא אמר רב כהנא שנתות כדתנן [שנתות הין בהין עד כאן לפר עד כאן לאיל עד כאן לכבש] ואבעית אימא מאי אנדריפא אפותא וכי הא דההוא בר גלילי [דאיקלע לבבל] דאמרו ליה קום דרוש לנו במעשה מרכבה, (ה)אמר להו אדרוש לכו כדדרש רבי נחמיה לחבריה ונפקא ערעיתא מן כותל ומחתיה באנדרפי ומית ואמרו ליה מן דילידא ליה: **מתני'** אדמה כחותם המרצופין דברי רבי עקיבא וחכמים אומרים כחותם האיגרות *ובל וחול הרך כדי לזבל קלח של כרוב דברי רבי עקיבא וחכ"א כדי לובל כרישא *וחול הגס כדי ליתן על מלא כף סיד *קנה כדי לעשות קולמוס ואם היה עבה או מרוסס כדי לבשל בו ביצה קלה שבביצים, טרופה ונתונה באילפס: **גמ'** על מלא כף סיד תנא [כדי ליתן על פי כף של סיידין] מאן תנא דחול מעלי ליה לסיד? אמר רב חסדא רבי יהודה היא *דתניא [לא יסוד אדם את ביתו בסיד א"ר עירב בו תבן או חול ר"י אומר תבן מותר, חול אסור] מפני שהוא מרכיסה. [רבא אמר אפילו תימא רבנן, קלקולו והו תיקונו: קנה כדי לעשות קולמוס: *תנא [קולמוס המניץ לקשרי אצבעותיו] בעי רב אשי: קשר העליון או קשר התחתון, תיקו: ואם היה עבה כו': תנא [טרופה בשמן ונתונה באילפס] אמר ליה מר בריה דרבינא לבריה מי שמיע לך ביצה קלה מאי היא? אמר ליה ביעתא *דציצלצלא מאי טעמא משום דזוטרא אימא דציפרתא? אישתיק אמר ליה מידי שמיע לך בהא *[אמר ליה הכי] אמר רב ששת ביצת תרנגולת (ג) ומאי קרו לה "ביצה קלה"? שיעורו חכמים-אין לך ביצה קלה לבשל יותר מביצת תרנגולת, ומאי שנא בל שיעורי שבת בגרוגרת והכא כביצה? אמר ליה הכי אמר רב נחמן "כגרוגרת מביצה קלה:

*) [ג' סעיף הבא פירוש שהוא עב כתבי ג"ה ופ"ש בשבת נג' ע"ב]

מתני'

שיעור - יפה למים: ס"ג מים כדי לעשות פי סר של טרפי זהב - **פנכא קטנה** - דלכך לסוד לח כל הגוף להחדים: **שפניפו לפרקן ולא פניפו** - שהביאו שמי שערות ולח בלח לכלל מיס הרלויות לך ומתביישות בדבר: **טופחות** - מעפות: **מנפיקתן** - מעמות (דף פה:) לין מביאין למפיקתן הוא שמן זית שלח הביח בלים: **ולמה מביו** [תוספתא פ"ח] **פופחי** - סייט שמן המור: **שפלה** - בסוד: [לעיל מח, ע"ב] **שקל כף ד' פטום זוזי** - שמחייפה וקפלו עליה המהונגין לה ותקנו *(לה) ממון: השכר משחיר ומרבה שיעור: **כלכול נידעא** - סיעפל"ח וסדין לופחה להכיב שיעור: **כף נידעא**-למעה היממה להסיר שיעור דק והוא תגדיפי: **למימרא דשיעורו דר' יהודה נפיש** - בחמיה והא קיימא לן נבי נמי דשיעורה דרבי יהודה עוחו ומחמיר בשיעורי שבת: **ומשני נפיש מדר' נחמיה ונופה מדרבנן** - דלמרי לסוד לחבב קמנה: **כחבוט** - סיד הגיעות בחים הרבה להוח עבוי לסוד כלכול: **ודברי רבי נחמיה בכלים בסיד**- הגבל בחים ועפוי בילים בילים מוחב"ם. בלע"ז הוח עפוי לסוד לחדיפי: ולח ס"ד לחדיפי כמי *שיעור הוח בגון בח בילדעא: **מידי ומידי** - בלכול ולחדיפי תרוייהו בסיד מבוב וכמוח סדין לוחו: **מנדיפא** - כלי חרס ולו שבי דדין לחם למעלה ולחם למעה וכבדוכה למלולוחו סוהם לח הדד התחתון ולעון לחדיפי שתי פיות כדחתית (עירובין דף קי:) ממלין בדיופי ובחוספתא גרס בחדיפי: **מנפרום** - הפסד לסוס יין בכלי סחום בסיד והיין ממחה הסיד ויולח: **שנפוח** - סיממים כלי חרס גדול ויש בו בליטות בליטות כמין לגוחים קמנים עד כלן לסחים וסדין לוחו בסיד כדי שייהו לבעה ובכרום: **כדמן** - במלוחת שנחות היו בהין **עד כלן נפר** - חלי ההין: **עד כלן לבש** - בלים ההין: **נגיל** - בלישים ההין דכתיב חלי ההין יהיה לפר וגו' כן לעון מורי הזקן מפי לבין שמעת מר' שמעון ורבותי מפרשים לחדיפת כל הגוף ומעוך שיעור להכיב השיעור לגלח בהחדים בעי סיד עב: **מנפרום** - שלוש סד בו בתו לחמר שקנלו *דמיים שמח תמות כי בריחים דהמה נכרי: **שנפוח** - לעמר לבר חבר יפפנה ולי לחפר בלעון זה ולח לחמר שיעים הס"ם כן להזכיר לבר חבר בלעון שנחות וילמדך להבית פירוש לפירושו שנחות היו בהין: **שפופח** - פוחח ללח במקום שיעור **ולהחדים** : **ערפיפא** - לילעה: **כלנדיפי**-פלוחנו: **מן דילים דלי ליה** - מידו היחה זלח ס ללח היה ס לדחוק במרכבה: **כתני' מדפפ**-לדיל"ש: **מרלופין** - שקין הטשוין מקיפח בין גדול שטלחין בהן פרקמטיח בספיטת ומוחמין לוחם: **כפופח הפינרות** - שמוחמין לוחם שלח מי שבחלחו ט ושיעורו דרבן וומר: **כריפא** - קפלוט ושיעוריה וומר מכל כרוב: **על מלא כף סיד** - בגמרל מפרש כף של סיידין מרוחי"ל בלע"ז: **מרופח** - סדוק סדקין הרבה כמו וכלה הביח הגדול רסיסים (עמוס ו): **ביעה קלה** - בגמרל מפרש לה: **גמ'** לא יסוד פדפ פח ביתו כסיד - לאחר מורבן מפוח לבילות של ירושלים: **מבן פו מול** - שלח יהח לבן כל נרכו: **מרלפיד** - סיד חזק ומקלקל ליה ומפחיל לה ביקלו לבן זה ביקלו: **קילקולו זהו תיקונו** - דלמי לוח דמקלקל ליה ומפחילו לח היה מפעמל אלכך ע"כ לח לקלקל ליה, מעליותה היה לגביה ומפעילן ביה, ולבוחי מדר' נחמיה ואוחיבנן - א"ר נראין דברי ר' יהודה בחבוט. ודברי ר' נחמיה דקלקלו זהו ביקלו ממש דסם הקלקול מחקלו ולהלי ליבעה לחן סם הקלקול מחקלו ולמה הוזכר כלן הכי הוי [ליה] למתמרי מפחיל לחזוקי מחזיק: **קשר עליון** - של לחלע סיד לו קשר מחחון של לחלע הלבבה: **מרופח בשמן** - שממהרת לבשלה: **דינגולפפ**- שוק קטן: **כל שיעורי שבת** - בחוכלין וכל הולחלן וקיפחן ומחיחנן כגרוגרת: **כגרוגרת** - מביחה חרבועה שהיה ממהרת לבשל ולה כביצה שלימה שעורו *(ה"ה בוחי):

הגהות הב"ח
(ה) גב' במשבצה מלכבה דרים לפו ולחמל לפו': (ג) שם בילם חכנבולח ולחמלי: [לעיל פח. לקמן פח.] [תוספתא פ"ח]

מכשות פה: כ"ב פו:

כ"ב פו: [תוס ד סוטה ספ"ו] והוליח לח מעוחיו כפ"ל [תוספ' פ"ח]

[ג' הערוך דציצלתא ופי' כ"ב פה. ולהכדיכין ק. דגלס הספה כביעתא דילילא ופי']

[פ"ל יפלח]

גליון הש"ס
מתני' חול הגם כלי ניסן פי' לקמן דף ג ע"ח סוס: ד"ה בוחי':

מסורת הש"ס

[תוספ' פ"ח]

[לעיל מח,ע"ב]

פסחים פג. מו"ק פ:

[פסחים פה ע"ב ובמו"ק ע"ב] מכשות סו. מגילה יב. ע"ב

[מו"ק פ: ע"ב]

ר"ח שיעור

[לעיל פח.]

[תוספתא פ"ח]

מכשות פה: כ"ב פו:

[תוס ס סוטה ספ"ו] והוליח לח מעוחיו כפ"ל

[תוספ' פ"ח]

[ג' הערוך דציצלתא ופי' כ"ב פה. ולהכדיכין ק. דגלס הספה כביעתא דילילא ופי']

[פ"ל יפלח]

נוסח א
שיעור הוצאת סיד לבדי לבשל ביצה קלה

נוסח ב
שיעור הוצאת קנה עבה בדי לבשל ביצה קלה

נוסח ג/מהנ"ל
◇ בירוש בלבול ואנדי"ב דמתני' (ד' הסברים לאונקלוס ד"ר נחמיה) קושיות

נוסח ד
רבינו חננאל

שיעור הוצאת סיד לבדי לבשל שערות לא רצו

שיעור שפור . רבא למעמיה דאמר רבא רשות שבת הוא שמעתא בניסן בהורקא דרקא והיא גברא דרקן לניסא לדביתהו דהה קיימא בחצר ואול ניסא ונה בפיסלא . אמר רב יוסף אי הואי ארבע אמות על ארבע אמות פלוג ליה רשותא לנפשי' ואי לא הוי רשותא היא . וקפסר רבא הוי רשותא בשבת מיפלגא בפיסלא כי היכי דמפלגא לענין ניסן . ופי' פיסלא מקום כגון עמוד נבוה עשרה ורחב ד' : בתוך כדי לכחול עין אחת ואי"ר הונא שכן צנועות כחולות עין אחת. הניח פירושא שכוחלת עין אחת ומכחה את העין השחרת ויוצאה לשוק ותראה באחת מעיניה כדרב הונא הוא דמתנינן לאו רב הונא והיהוא דר' שמעון בן אלעזר אם לחכשים ב' עינים . אוקימנא בעניות שאינן רגילות לצאת . (רגילות לצאת) לשוק (ואם שם שוק לצאת אליו) : **תרסית** כדי לעשות מי כור של צורפי זהב ר' יהודה אומר כדי לעשות פיסמון בו . ויש פיסמון בן שעליו פירוש מיסמון נבשרש . או בנין בארץ ששפתין עליו את הקדירה . ונ' פיסמון הן . ויש שמכניון פסמוס לכוחל ומכניהן עליו את הקדירי' ופוסכין אותו לכוחל . ומקשי' כי סברי בשיעור דשבת קא חזינן דר' יהודה קא מחייב ומסתם מן שיעורי דרבנן דהא לענין נמי לדבנן לא מחייב אלא בבדי לעשות תלאי לנפה ולכברה . ור' יהודה מחייב אפילו על מה שנטלין ממנו . מדה מנעל לקטן . ומוקמינן לה להא מסתם מן שיעורי דרבנן קאמר והיא בציר מן מי הכור של צורפי זהב : **אמר** רב יהודה אמר רב בנות עשרינן לסרקולא הציעו[לשנים]. שהציעו לשנים שהאשה בתרת ולא בכרה ולא גדלה בשר מה עושין לה. ענינת שרפין אותן בסיר . פשיטא זו בלשון ישמעאל פלא מה את הטור בשרה בסיר. ומה צורך לכך כדי שיסתחטו נקבים קטנים. בשיית אל מסאם . ונטורת שיער שבשער וכיוצא בהן ויכנס הבל לתנים ולא יצא ויהם קרבה ותבעבר ותגדל בשר . ואם בת עשירים היא מפלין אותן בסולת . והסלכים יש להם מסמנים אחרי' כגון שמן השור. וכיוצא בו . מפית . קורין אותו מסנת . ריש שקורין אותו מסקת . והוא בלשון ארמית שמטנא דמורא . ובבל' ישמעאל לבן אל נאמן . וריהטי שוב . ולא מן הדרמונים הוא אלא כך נקרא ומסימי שרף הוא והוא הנקרא עזה בל' ארמית מירא . והוא תרגם סר דדור ומי ששופל את הבת את בל הבל שלה נכנס לפנים והיא מתחממת ומחה כדרך שהשיב את הגיי . ולענין תלוקת ר' יהודה ור' נחמיה בשיעור סיד . שר' יהודה אומר כדי לסוך כלכול.ור' נחמיה אומר כדי לסוך בו שיריא ואנדריפי.באט לפרש תחלה כל של שיריא ואנדריפי בלשון ישמעאל אצדנ.והוא מקום מקצוע הפנים מן הצד מן סוף שיער של [בנות] עד סוף [הפנים] סדין אותו בסיד ונקרא כלכול . ומדים מציירו מקום אחד דק כמו הום ונקרא בת צירעא . ואקשינן על ואת למימרא דשיעורא דר' יהודה נפיש . והתנן ר' יהודה אומר כדי לישול ממנו מדת מנעל לקטן . ופרקינן שכך נראה כן בנמי דשיעורא דר' יהודה מעים משיעורא דרבנן ולא נראה לכן מעם לר' נחמיה ראיכא למימר שיעורא ושר מדרבנן . ונפיש מדר' נחמיה ואותיבנן . א"ר נראין דברי ר' יהודה בחבוט . ודברי ר' נחמיה בביצת הגיר . הגיר הוא הסיד הלבן הנשרף הנקרא אספרזיא . וכן כתיב כאבני גיר מנופצות . ולענין כתב שנראה לכל צד בגירא הביצר שלו הן האבנים הספולת השרופות . והחבוט הוא הדק . ונקרא אל מרחת בלשון ישמעאל שרובבין אותו במקלות . אם אתה אומר כלכול ואנדריפי . ציירעא ובת צירעא שניהן לא יעשו אלא מן החבוט ובטל פירוש זה . ובאנו לפירושא זו . לאנדריפי אמר יצחק דבי ר' אמי אנדריפא . מתקיף לה רב כהנא וכי אדם עושה מעותיו אנפורות שלא עלו על דעתנו ואין נודע בלשוננו אנדריפא זה אומרין בן פתרונות שלא עלו על דעתנו ואין נודע בלשוננו אנדריפא . ופ"ם בשל התרגון הזה . אלא אמר רב כהנא מאי אנדריפי (שבתות) [שנתות] משום סטנים בבלים ולמדות ומצייר בתוכן בביצת הגיר דרשם האוי ובפסיונסה והן שיעור רוצאת הסיד . לר' נחמיה ולפום הבין נראין דברי ר' יהודה בחבוט . ודברי ר' נחמיה בביצת הגיר. ואי [בעיתא] אימא מאי אנדריפא דקאמר יצחק דבי ר' אמי אפותא שהיא שרויה בלשון תורה . כהנא גלילאה דאמר להו משום חבריה דנקיא פרעתיה והיא הצרעה סמיני דבורים . ומחיתיה על אנדריפיה . וקרו עליה מן דילילה דא ליה משלו ואת לר*) : **מאן** תנא דחול מעלי לסיד אמר רב חסדא ר' יהודה . ובריייתא בסוף נמ' דחזקת הבתים לענין אבל שעל בית המקדש דקאמר ר' יהודה

*) עיין מהוך ערך מנדיפי

רב נסים גאון

ניסא לדביתהו הוות קיימא בחצר ואול ניסא נפל בפיסלא אמר רב יוסף חזינן אי הוי ד' אמות אארבע אמות פלג לה רשותא לנפשה כו' ומבר רבא כי דין רשויות של ניסן הוא וכמו שאם יש בזה הפסל ד' אמות על ד' אמות אי שיש בגובהי' פסחים עשה רשות לעצמו ונבדל מכלל החצר כמו כן הוא מבניל בין

ב' רשויות לענין שבת ובזה הפרק (שם דף שמ) אבר עזר רבא ג' מידות בניסן ומידע באלו השלש מידות הלוקות דין הניסן סדין השבת ולענין רשויות שוה יחד ואין ביניהן חלוקה בדבר זה ונם נזכרה זו השמועה של רבא עם זו הברייתא בפרק חומת הבתים (כ"ב דף נה:) : **הא** דתניא לא יסוד אדם